

5. Revised Annex I of Resolution 6 (1998) of the Bern Convention listing the species requiring specific habitat conservation measures (year of revision 2011). Available at: <http://eunis.eea.europa.eu/references/2443/species> (accessed 6 June 2018).
6. Деркач О. М. Доповнення до флори Правобережного Степу України // Укр. ботан. журн. - 1990. - 47, № 6. - С. 84-85.

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ

Пеньковська Л. В.

lara_penkovskaya@ukr.net

Сумський національний аграрний університет

Екосистема – це історично сформований взаємозумовлений комплекс живих і неживих компонентів певної ділянки земної поверхні, зв'язаних між собою обміном речовин та енергії [2]. А ось, природними екосистемами можна вважати екосистеми, які існують без втручання людини і виникли природним шляхом. Природні екосистеми існують сотні і тисячі років, і володіють певною стабільністю в часі і просторі [4].

Сучасний вплив людини на природні екосистеми незрівнянно більший, ніж раніше. Сучасні глобальні зміни та руйнування компенсаційних механізмів біоти, відбувається внаслідок перевищення допустимих меж забруднення біоти господарською діяльністю людини. Характерною рисою екосистем України є те, що більшості з них властивий просторовий, а не локалізований характер забруднень [1].

Пріоритетним напрямком оптимізації користування природними ресурсами в Україні має бути впровадження діючої у багатьох європейських країнах нормативно-правової системи збалансованого природокористування.

Тому, в нашій країні необхідне реформування системи нормативно-правових, організаційно-управлінських, економічних і екологічних механізмів користування природними ресурсами [1].

До складу екологічних заходів належать основні принципи екологізації виробництва та самого суспільства: нарощування площ і об'єктів природно-заповідного фонду, періодична ревізія (таксація, устрій, оцінка) ресурсів, здійснення державних і регіональних програм реабілітації природних ландшафтів, розвиток громадських екологічних організацій і розширення їх участі в екологічній експертизі ресурсокористування, участь у моніторингу за станом природних ресурсів місцевих громад, розвиток рекреаційних видів природокористування тощо [1, 3].

Подібна система реорганізації ресурсокористування дозволить зменшити негативні наслідки жорсткої політики використання національних природних ресурсів, яка установилась в Україні протягом останнього сторіччя, і допоможе реформувати економіку країни відповідно до передових європейських стандартів [3].

Також, необхідно провести спеціальні дослідження, в яких треба сформулювати критерії сталого розвитку екосистеми, що визначають її безпечний стан. Ключовими поняттями для розробки критеріїв є стійкість елементів біосфери, допустимі навантаження. Допустима екологічна безпека забезпечується за критичних значень антропогенних навантажень [1].

На щастя, люди вже починають розуміти нераціональність свого відношення до природи. В останні роки все більше поширюється природозахисний напрямок людської діяльності шляхом створення заповідних територій і акваторій. У зв'язку з тим що агроценози утворені невеликим числом видів, саморегуляція в них здійснюється слабо. Це потребує активної турботи про них з боку людини.

Список використаних джерел

1. Бальковський В. В. Перспективи збереження та використання національних природних ресурсів. Матеріали VI Міжнародної наук. конф. Дніпропетровськ: ДНУ, 2011. С. 3–4.
2. Білявський Г. О., Фурдуй Р. С. Основи екології: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Либідь, 2004. 406 с.

3. Варламов Е. Н. Применение экологических показателей оценки состояния окружающей среды в системе мониторинга окружающей среды в соответствии с рекомендациями ЕЭК ООН. Екологічна безпека: проблеми і шляхи вирішення : IV міжнар. наук.-практ. конф., 3-5 жовт, 2008 р. Харків: Райдер, 2008. С. 55 – 60.
4. Сухарев С. М., Чундак С. Ю. Основы экологии та охорони довкілля. Навчальний посібник. Київ, 2006. 394 с.

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКСПЕРИМЕНТИ З ЕКОЛОГІЧНОЇ РЕСТАВРАЦІЇ СТЕПОВОЇ РОСЛИНОСТІ В ЗАПОВІДНИКУ «МИХАЙЛІВСЬКА ЦІЛИНА»

Шеремет Л. Г.

Михайлівська цілина – «острівний» (202,4 га) заповідник лучностепової рослинності на різних стадіях відновлення в оточенні аграрного ландшафту. Окрім цілинних ділянок з різнотравно-злаковими лучними степами, територія заповідника включає перелоги 20-30 і 50-60 –х р.р. Порівняння матеріалів геоботанічного картування, і описів рослинності, зроблених на початку 20-х років минулого століття Є. М. Лавренком, 50-х р.р. Г. І. Біликом (1957), 60- 70-х р.р. П. С. Погребняком, в 70-х – В. С. Ткаченком, в 80-х р.р. А. О. Тишковим і Л. Г. Шеремет (1986, 1988, (Тишков (1993) показало таке:

- в умовах заповідності відновлення степового травостою до близького до вихідного відбувається за 35 – 40 років;
- прискорення відновлення перелогів відбувається при використанні на них помірного випасання (для «Михайлівської цілини» оптимальна норма 2 голови/га), особливо коней, та сінокосіння;
- при відсутності регуляторних заходів, затримка відновлювальної сукцесії може відбуватись на стадії бур'янистої рослинності угрупованнями довго кореневих злаків (куничник, овсець безостий, пирій звичайний та ін.) і при наступній їх заміні різнотравно-дерновиннозлаковими ценозами;